

BIBSYS/NYTT

ET NYHETSBLAD FRA BIBSYS / NR. 3 / NOVEMBER 2009

- / Forventninger til det nye biblioteksystemet
- / BIBSYS' utviklingsplaner for 2010
- / Bibliotekmøtet 2010

/ Innhold

Leder	3
Forventninger til det nye biblioteksystemet	4
Vedlikehold av dagens biblioteksystem	6
BIBSYS' utviklingsplaner for 2010	7
Bibliotekmøte på Hamar	9
Nytt søkesystem for portalen	10
Nasjonalt autoritetsregister	12
Virtuell markedsplass	13
Autoritetsregisteret – rådata nå	14
Gratis nettressurser i BIBSYS bibliotekbase	15
Biblioteket på Ivar Aasen-tunet	16
BIBSYS' sykkelaksjon 2009	18
Dialogmøter	18
Julekalender	19
Personalnytt	19

/ Morgendagens bibliotek tjenester

Roy Gundersen / Direktør

Hvis jeg kort skal oppsummere dette året, så må det være at mye har dreiet seg om anskaffelse av et nytt biblioteksystem for morgendagens bibliotek tjenester. I høst ble anskaffelsesprosessen satt i gang. Dette er en

formell prosess som stiller høye krav til korrekt gjennomføring og stor innsats fra de involverte. Både BIBSYS og styringsgruppen har allerede jobbet mye med dette, og står klare til å ta de utfordringene som kommer i forbindelse med fornyelsen. Når dette skrives er vi kommet så langt i prosessen at vi forhandler med flere leverandører.

Tidligere har ikke Biblioteksystemet vært organisert som et konsortium slik som for eksempel BIBSYS Brage. Dette er imidlertid gjort i år, det er fastsatt retningslinjer for biblioteksystemkonsortiet og et konsortiestyre er oppnevnt.

De kom inn i arbeidet med anskaffelsen som helt nytt organ og har vært til stor hjelp i arbeidet. De har tatt den store utfordringen dette innebærer faglig med komplekse problemstillinger, samtidig som det skulle legges et grunnlag for hvordan kommunikasjonen mellom styringsgruppen og BIBSYS skulle være. Jeg synes vi nå har lagt et godt grunnlag for samarbeidet fremover mot et nytt biblioteksystem – takk til leder Randi E. Taxt og medlemmene i gruppen for innsatsen!

Når dere leser dette er adventstiden allerede startet. Da BIBSYS feiret 25-års jubileum i 1997 fikk vi en flott tinnlysestake i gave av den første prosjektlederen for BIBSYS, Ingeborg Sølvberg. Det er nok en kopi av en kirkelysestake siden den har en innskrift som nevner to helgener, "SS Cosma et Damianus". Til advent setter jeg den som i mange tidligere år på skrivebordet mitt og tenner adventslyset. Det er snart jul og tid for å sende hver enkelt av dere en julehilsen:

Gledelig jul og fredelig nytt år!

/ Forventinger til det nye biblioteksystemet sett fra bibliotekene

I disse dager har de det veldig travelt i BIBSYS' organisasjon fordi det pågår forhandlinger med flere leverandører om nytt biblioteksystem. Utfallet er usikkert, ikke minst fordi det ikke er en hvilken som helst bestilling som ligger inne i kravspesifikasjonen.

Randi Elisabeth Taxt / Leder av styringsgruppen for biblioteksystemkonsortiet

Da Styringsgruppen¹ ble opprettet våren 2009 ble vi kastet rett ut på dypt vann. BIBSYS var allerede ute med en markedsundersøkelse, eller en uformell Call for Interest ut mot leverandører. Både styret og BIBSYS' organisasjon var klare på at styringsgruppens anbefalinger her var veldig viktig. Dette fordi vi i styringsgruppen representerer både de som skal operere systemet i bibliotekene, og våre sluttbrukere - studenter og forskere. Da styringsgruppen fikk svarene på RFI'en til behandling var det tydelig at ingen av disse svarte til de forventningene vi i bibliotekene hadde til et nytt biblioteksystem. Alle var de tradisjonelle biblioteksystem, og en utskiftning ville ikke føre til mye nytt i forhold til det vi har i dag. Spesielt viktig for oss i bibliotekene er det at systemet gir et godt og funksjonelt brukergrensesnitt ut mot våre sluttbrukere som hovedsakelig er forskere og studenter. Videre er det avgjørende at systemet gir muligheter for en god og effektiv behandling av data for de ansatte i bibliotekene (såkalt backoffice funksjoner). For å få dette til et det nødvendig at det nye systemet har en enhetlig funksjonalitet

mot alle typer medier og ikke bare bøker og trykte dokumenter. For å sikre en god kommunikasjon med andre administrative og faglige støttesystemer i sektoren må systemet også ha det som kalles tjenesteorientert arkitektur. Det betyr et modulbasert system der dataene ikke fanges i store adskilte "siloeer" med begrensede muligheter for kommunikasjon på tvers. Utviklingen innenfor informasjonssystemer for forskning og utdanning vil fortsette i en rivende fart i årene fremover. Biblioteksystemet må derfor være så fleksibelt at det kan tilpasses denne utviklingen, snarere enn at utviklingen må presses inn i systemet. For å få dette til har BIBSYS, i tett samarbeid med styringsgruppen, nå utformet en kravspesifikasjon der fremtidens krav til et nytt system er etterspurt. Denne kravspesifikasjonen vil ligge til grunn for forhandlingene med leverandørene. Dersom BIBSYS får et skikkelig tilbud kan dette bety at vi allerede fra neste år kan få inn testversjoner i bibliotekene. BIBSYS vil også ganske raskt kunne starte arbeidet med å gjøre de tilpasningene som er nødvendig for norske forhold. Bibliotekconsortiet består av

mange typer biblioteker, fra de største universitetsbibliotekene, til små høyskolebibliotek, Nasjonalbiblioteket og spesialiserte forskningsbibliotek. En viss form for nasjonale tilpasninger blir derfor nødvendig, men vi fra vår side ønsker at det begrenser seg til et minimum. Bytte av et sentralt biblioteksystem betyr at både institusjonene og de ulike bibliotekene må revidere sine rutiner. Dette krever omfattende opplæring av den enkelte. En mer gradvis overgang vil imidlertid kunne gjøre en slik omstillingsprosess mer trinnvis og dermed oppleves som mer meningsfylt både for ansatte i bibliotekene og BIBSYS. Dette var et tellende moment for oss i styringsgruppen da vi anbefalte at BIBSYS skulle gå ut å lete etter morgendagens system.

Avslutningsvis vil jeg benytte sjansen til å skryte av BIBSYS. De har virkelig arbeidet for å få til en god prosess mot oss i styringsgruppen. Videre har de snudd seg raskt rundt til tross for at det tidvis har vært veldig travelt med tette tidsfrister. Jeg kan også forsikre om at den måten vi nå tenker på rundt utskiftningen

av biblioteksystemet er i tråd med slik man ser for seg at informasjonssystemer bør utformes i UH-sektoren fremover. I størst mulig grad skal en tenke samarbeidsløsninger på tvers av flere institusjoner og en åpen og tjenesteorientert arkitektur. Dette fikk vi bl.a. bekreftet gjennom de ulike foredragene på UNINETT sin årlige konferanse i Trondheim nylig.

Jeg vil ønske både oss i bibliotekene og ikke minst BIBSYS lykke til med prosessen videre. Vi i styringsgruppen skal gjøre vårt for at dette blir bra for oss alle. Men, som sagt, en omstillingsprosess er ikke til å unngå. Vi vil derfor være avhengig av både en konstruktiv innstilling og bidrag fra dere som til daglig arbeider med biblioteksystemet og har kontakt med våre sluttbrukere. Jeg vil derfor oppfordre dere til å være aktivt deltagende når vi kommer så langt at vi skal begynne å teste. Men aller først må vi selvsagt få i land en god avtale og det gjenstår en god del arbeid før det er på plass! Jeg håper på et like godt samarbeid videre i prosessen, både fra oss i bibliotekene og fra BIBSYS sin side!

/ Vedlikehold av dagens biblioteksystem

Randi Elisabeth Taxt / Leder av styringsgruppen for biblioteksystemkonsortiet

Mens vi venter på at BIBSYS skal få et nytt biblioteksystem har vi fortsatt et system i funksjon. Styringsgruppen for biblioteksystemkonsortiet mener det er veldig viktig at BIBSYS nå setter det de kan av ressurser i organisasjonen inn for å få til overgangen til nytt system på en god måte. Det betyr i praksis at videreutvikling av dagens BIBSYS ikke kan prioriteres. Under behandlingen av sak 2/2009 på møtet 22.10.2009 "Vedlikehold av biblioteksystemet" fattet derfor styringsgruppen følgende vedtak:

organisasjon nå foregår. BIBSYS har en sterk tradisjon for god brukermedvirkning og den bør vi nå utnytte til det fulle når vi står foran utfordringer i tiden som kommer.

Vi har også påpekt at det er viktig at informasjon om den prosessen vi er inne i med utskifting av nytt biblioteksystem gis til de andre konsortiene i BIBSYS. Dette fordi det kan påvirke noen av de avgjørelsene de må ta fremover.

” Videre vedlikehold av BIBSYS Biblioteksystem vil kun omfatte retting av kritiske feil samt endringer som er nødvendige tilpasninger for integrasjon med eksterne systemer, eller har overføringsverdi til nytt biblioteksystem.”

I styringsgruppen har vi nå også bedt BIBSYS om å gi oss en oversikt over de samarbeidsorganer som nå finnes under biblioteksystemkonsortiet og vi vil se på hvordan kontakten mellom de ulike bibliotekene og BIBSYS'

for at det vi leverer til våre sluttbrukere virker. Men, vi må alle ha en forståelse for at det nå vil bli gjort noen nøye vurderinger med tanke på hva som skal prioriteres av vedlikehold og tilpasninger i biblioteksystemet.

Mens vi venter på nytt system, må vi alle være nøkterne med hva vi forventer av tilpasninger i dagens system. Det betyr ikke at vi skal sitte helt stille, vi har også en virksomhet som vi skal ta oss av med ansvar

/ BIBSYS' utviklingsplaner for 2010

Jan Erik Kofoed / BIBSYS

Nytt Biblioteksystem

Den viktigste oppgaven for BIBSYS i 2010 blir anskaffelse av nytt biblioteksystem. Dette er beskrevet i artikkelen til Randi Taxt i dette nummeret av BIBSYS-nytt.

Utviklingsaktivitetene for øvrig er i størst mulig grad knyttet opp til prosjekter som har overføringsverdi i forhold til det nye biblioteksystemet.

Det vil si at utviklingsaktivitetene bør ha overføringsverdi og kunne leve videre i tilknytning til det nye biblioteksystemet. Dette gir mening siden det nye systemet skal være et standard system, men med en åpen tjenesteorientert arkitektur slik at det vil samspille med de delene BIBSYS selv må ta ansvar for å lage av hensyn til særnorske behov. La oss se på noen av disse.

Virtuell markedsplass

Dette er løsninger som gjør det mulig å bruke institusjonenes administrative systemer for bibliotekets innkjøp. Biblioteksystemets tilvekst-modul vil da få færre oppgaver. Se egen artikkel i dette nummeret skrevet av Gunvald Strømme.

Nasjonalbibliografiene

Nasjonalbiblioteket (NB) og BIBSYS samarbeider om å få lagt inn Nasjonalbibliografiene som en del av BIBSYS bibliotekbase. Det aktuelle arbeidet i 2010 må nødvendigvis gjøres i det gamle systemet, men det gjøres på en slik måte at nasjonal-

bibliografiene enkelt skal kunne videreføres i et nytt biblioteksystem. Tilpasning av datamodell og bibliografisk format er en viktig faktor for å lykkes med dette. I kravspesifikasjonen for det nye systemet står det også eksplisitt at det nye systemet må støtte bibliografier generelt og spesielt kunne tilpasses nasjonalbibliografier.

Høsting av Bibliotekbasen

Tjenesteorientert arkitektur er som før nevnt en fundamental egenskap med et nytt biblioteksystem. Elementer av dette er allerede på plass i forhold til dagens bibliotekbase. En av de viktigste komponentene er at bibliotekbasen lar seg høste gjennom standard-protokollen OAI-PMH. I dag har BIBSYS en OAI-tjener som tilbyr bibliografiske poster. Denne tjenesten trenger å styrkes, men den bør utvides til også å omfatte autoritetsposter.

Høsting av åpne publiseringsarkiv

Et langsiktig mål for BIBSYS er at alle bibliografiske data registrert av BIBSYS institusjoner ligger i en felles bibliografisk database. Dette gjelder også bibliografiske data for forskningsdokumentasjon og data i de åpne publiseringsarkivene. Det vil ta tid å oppnå dette målet. Derfor må det finnes løsninger for å kunne høste publiseringsarkivene og legge data inn i BIBSYS bibliotekbase. Dette er planlagt løst ved at Biblioteksystemet får en høster basert

på OAI. Jfr. forrige avsnitt. Denne høsteren må lages slik at den kan brukes både sammen med det gamle biblioteksystemet og det nye.

Google

BIBSYS har gode erfaringer med avlevering av bibliografiske data til Google. Dette må utvides med eksport av data for beholdning og abonnement. Dette er et arbeid som fullt ut kan nyttiggjøres sammen med et nytt biblioteksystem.

Bokprosjektet

Dette omfatter avlevering av bibliografiske data fra BIBSYS bibliotekbase til bruk som autoritetsdata for Frida og ForskDok. Det har vist seg nødvendig å gjøre forbedringer

i dagens system. Dette omfatter både registreringsrutinene og avlevering fra BIBSYS til NSDs ITAR-system. Gode løsninger for dette er ikke mindre viktig i lys av Norsk vitenskapsindeks (NVI), systemet som skal overta oppgavene til ForskDok og Frida med hensyn til registrering av vitenskapelig, poenggivende publisering.

SRU

Søkeprotokollen SRU (Search/Retrieval via URL) er også en viktig del av BIBSYS sin tjenesteorienterte arkitektur. I dag har vi i drift en beta-versjon av denne tjenesten. Denne må bygges ut til full funksjonalitet og ytelse. Tjenesten vil selvsagt ha en viktig plass også i det nye biblioteksystemet.

/ Bibliotekmøtet på Hamar: Forum for en sektor i endring!

Et av de mange arrangementene under Bibliotekmøtet har tittelen "Nye stemmer". Det kunne faktisk stått som motto for hele Bibliotekmøtet. En ny generasjon bibliotekfolk er i ferd med å sette sitt preg både på tematikk og debatter i bibliotekmiljøet. Og svært mange av disse blir å treffe og høre på Hamar i mars neste år.

Tore Kr. Andersen / Norsk Bibliotekforening

I motsetning til hva mange tror, så er det faktisk ansatte i universitets- og høyskolebibliotekene som har vært i flertall på bibliotekmøtene de senere årene. Da BIBSYS og Norsk Bibliotekforening slo seg sammen om å arrangere Bibliotekmøtet (første gang i 2002), var det begrunnet i ønsket om å skape en felles arena for hele biblioteksektoren. Det har vi lyktes i til gagns! Med til sammen ca 60 ulike seminarer og fellesmøter kan vi garantere at det er mye å hente faglig for alle deltakere (800 i 2008!). Det er dessuten rom for åpne meningsutvekslinger og debatter – noe biblioteksektoren også sårt trenger.

For andre bibliotekmøte på rad har vi invitert bibliotekmiljøet til å presentere Veggoppslag, - å vise fram nye spennende prosjekter og

tiltak. Det samme gjelder "Call for papers"-seminarer, hvor temaene bl.a. er "Gjøre kunnskap tilgjengelig" og UBiT 2010. Selv om "det digitale bibliotek" aldri fikk "norsk" i navnet, så er det i alle fall blitt allsidig. Digitalt innhold går igjen som tema i mange av seminarene, og tilnærmingen er svært ulik; faglige utfordringer, brukerbehov og politiske krav og forutsetninger. Til sammen bør det bety at man stiller både klokere og med et bedre helhetssyn etter endt Bibliotekmøte.

Det er bibliotekmiljøet på Hamar som er vertskap for Bibliotekmøtet. Som ansvarlige arrangører er vi derfor heeelt rolige når det gjelder den sosiale delen av Bibliotekmiljøet. Dette fikser hedmarkingene på en måte vi som deltakere sent vil glemme!

/ Nytt søkesystem for Portalkonsortiet

I romjulen er det gått 4 år siden BIBSYS på vegne av Portalkonsortiet signerte kontrakt med OCLC om kjøp av Mime (samsøktjeneste) og Tyr (tidsskriftliste / lenketjener). 4 år senere (og mange erfaringer rikere) er Mime snart en saga blott. Hvorfor?

Kristin Vigdal / BI og Marit Brodshaug / BIBSYS

Hovedårsaken er først og fremst knyttet til at leverandøren ikke lenger satser på utvikling av programvaren. Så skal det heller ikke stikkes under en stol at flere av de deltagende bibliotekene ikke synes Mime har innfridd de forventningene man hadde. Så hva nå?

På Brukermøtet i Fredrikstad i mars fikk Konsortiemøtet en demo av Ask 2 og muligheten for automatisk videresøk i eksterne databaser. Konsortiemøtet gav Styringsgruppen og Arbeidsgruppen i oppdrag å finne ut av hvilken funksjonalitet som må på plass for at Ask 2 kan erstatte Mime for de som ønsker det. Her er de viktigste funksjonskravene:

- Institusjonsprofil: Hver institusjon kan få sitt eget Ask 2 oppsett som passer inn i institusjonens øvrige profil. En slik tilpasning går mot ip-adresse, og institusjoner med ulike studiesteder kan dermed ha flere Ask 2-oppsett.

Verdt å nevne er at det legges opp til at institusjonen selv kan velge at man som "default" primært skal kunne søke i bibliotekbasen FØR man får mulighet til å videresøke i eksterne databaser, ELLER om det skal søkes i alle baser med en gang.

- God fulltekstvisning / tilgang til fulltekst med færrest mulige klikk.
- Pålogging. Ask 2 må gjenkjenne hvem som søker, og gi treff fra databaser som blir bestemt av institusjonsprofilen.
- Søkeresultat. Postpresentasjonen i trefflisten må forbedres i forhold til artikkelvisning.
- Kilde/basevisning. Enklere navigasjonsmulighet i kildevisningen.
- Integrasjon av referanseverktøy.
- Automatiske tester / minimumsprosedyre for å sjekke at tilganger stemmer og er i drift.

BIBSYS Portalkonsortium i 2010

32 institusjoner har valgt å fortsette som medlemmer i Portalkonsortiet. Konsortiet tilbyr en obligatorisk del med Tyr (tidsskriftliste) og BIBSYSx (lenketjener). En ny 12 måneders avtale er inngått med OCLC for TDNet Journal Manager og TDNet TOURsolver.

Samsøk i Ask 2 (ikke obligatorisk)

Samtaler i arbeidsgruppen har vist at det ikke er grunnlag for å tilby et sett med databaser som "alle" har tilgang til. Samsøk via Ask 2 er derfor frivillig, og hver institusjon kan selv bestille de databaser man vil ha med i Ask 2 som vanlige driftsoppdrag til BIBSYS.

De gjenværende utviklingsmidler som Portal-konsortiet disponerer på innværende budsjett brukes i disse dager for å utbedre Ask 2.

Skjermbildet gir et innblikk i hvordan utbedringene av Ask 2 foreligger i utviklingsfasen. Kildene er organisert etter emner slik at brukeren lett kan klikke på det emnet han ønsker å se treff fra. Institusjonen har anledning til å få lagt inn forhåndsvalgte defaultbaser som de anser som nyttige for sine brukere. Etter ønske har brukeren mulighet til å åpne en mer detaljert visning av kildene og vise/skjule spesifikke kildebaser. Av andre endringer som er synlig på bildet kan det nevnes at fulltekst-knappen gir en mer direkte tilgang til fulltekst enn tidligere versjon, og at lagre-knappen gir brukeren muligheten til å velge hvilke referanseverktøy det ønskes å eksportere posten til. Den nye versjonen med tilpasningene for samsøk i Ask2 vil bli gjort tilgjengelig ved årsskiftet.

Kildene er organisert etter emner.

Se detaljert visning av kildene. Klikk på kildene for å se/skjule treff.

The screenshot shows the BIBSYS Ask 2 search results page. The search term 'information' is entered in the search bar. The results are organized into a list of sources. The first source is 'WebOfScience' with 20 results. The second source is 'Meta' with 1187 results. The third source is 'Library Of Congress Libris' with 0 results. The fourth source is 'Deutchesche Bibliothek' with 0 results. The fifth source is 'Boktrekbanken' with 3227 results. The sixth source is 'Kun-egget Bibliotek' with 0 results. The search results are displayed in a table with columns for source name, result count, and a 'Fulltekst' button. The 'Fulltekst' button is highlighted in green. The search results are also displayed in a list view with columns for title, author, year, material type, and publication date. The first result is 'Comparing Google Scholar and ISI Web of Science for Earth Sciences' by Mik, Suzanne, published in 2005. The material type is 'Artikkel i tidsskrift' and the publication date is 2005. The search results are also displayed in a list view with columns for title, author, year, material type, and publication date. The first result is 'Comparing Google Scholar and ISI Web of Science for Earth Sciences' by Mik, Suzanne, published in 2005. The material type is 'Artikkel i tidsskrift' and the publication date is 2005.

Eksporterer posten til Referanseverktøy.

/ Nasjonalt autoritetsregister i BIBSYS

Nasjonalbibliotekets bibliografi-baser er nå på vei inn i BIBSYS, både nasjonalbibliografiene og spesialbibliografier. Nasjonalbibliografiene (Norbok m.fl.) har aldri hatt et felles digitalt autoritetsregister over navneformer, og det er behov for et register knyttet opp mot nasjonalbibliografiene og det pliktavleverte materialet.

Nina Berve / Nasjonalbiblioteket

Det har lenge vært planlagt et nasjonalt autoritetsregister for person- og korporasjonsnavn, basert på det nasjonale dokumentgrunnlaget, til bruk for alle bibliotek og andre interesserte. Den norske katalogkomité laget en rapport i 1996, og denne ble oppdatert i 2004. Denne rapporten anbefaler at det nasjonale registeret følger internasjonale standarder og anbefalinger, både når det gjelder regelverk, oppbygging og formater. Det skal være mulig å importere og eksportere autoritetsdata, f.eks. for å delta i internasjonale fellesløsninger som VIAF (Virtual International Authority File).

Nasjonalbiblioteket ønsker at det nasjonale autoritetsregisteret for person- og korporasjonsnavn skal produseres som en funksjon av katalogiseringen til nasjonalbibliografiene i BIBSYS. BIBSYS vil være rammeverket, og det skal også kunne hentes inn data fra Nasjonalbibliotekets egne baser og andre aktører, som Biblioteksentralen.

BIBSYS-MARC har ikke et autoritetsformat som helt tilsvarer andre marc-formater som er i bruk internasjonalt, som f.eks. MARC 21 Authorities. Nasjonalbiblioteket ønsker at det framtidige nasjonale autoritetsregisteret

i det minste skal kunne vises og utveksles i det som velges som norsk utvekslingsformat for autoritetsposter.

BIBSYS og Nasjonalbiblioteket har nå påbegynt arbeidet med å legge til rette for et slikt nasjonalt autoritetsregister. Det gjenstår en del diskusjoner før rammene er på plass, f.eks. om det skal være integrert i BIBSYS nåværende register eller separat, og hva som skal til av justeringer av katalogseringspraksis i BIBSYS for å ligge nærmest mulig opp til Katalogiseringsregler.

Det vil bli en skrittvis utvikling med enklere funksjonalitet i starten, parallelt med at registeret bygges opp med autoritetsposter kontrollert av Nasjonalbiblioteket. Når det har tilstrekkelig volum og funksjonalitet, vil registeret bli åpnet for bruk også utenfor BIBSYS.

/ Virtuell markedsplass

Nye innkjøpsrutiner ved universiteter og høyskoler innebærer at alle typer innkjøp, også litteratur skal bestilles, mottas og regnskapsføres i institusjonenes innkjøpssystemer. Innkjøp av litteratur har tidligere stort sett vært gjort fra Tilvekstmodulen i BIBSYS Biblioteksystem.

Gunvald Strømme / BIBSYS

Mange leverandører tilbyr også ferdige meta-data som en del av leveransen, både bibliografisk beskrivelse av dokumentet og lokale data fra bestillende institusjon. Dersom leverandøren i tillegg tilbyr å merke boka med f.eks. ryggmerkingsetiketter eller andre etiketter i tråd med det bestillende biblioteks praksis, snakker vi om hylleklare bøker. Når boka ankommer biblioteket er den ferdig merket og klar til å settes direkte ut på hylla.

En viktig forutsetning for at boka skal være hylleklar er selvsagt også at den er registrert i BIBSYS Biblioteksystem. Skal dette kunne skje uten manuell dobbelbestilling i de forskjellige systemene (Biblioteksystemet, institusjonens innkjøpssystem og leverandørens system), må det være en fornuftig dataflyt mellom systemene. Arbeidet med å få til en slik dataflyt har vi gitt navnet *Virtuell markedsplass*.

I en generell beskrivelse av den Virtuelle markedsplassen, tenker vi oss at bestilleren i ett og samme system, (heretter kalt VM, f.eks. en oppgradert versjon av BIBSYS Embla) kan søke etter ønsket materiale hos de ulike leverandørene og samtidig ha tilgang til data i Biblioteksystemet. På basis av data fra valgt leverandør og/eller Biblioteksystemet, samt ev. manuelt registrerte data, genererer VM en komplett bestilling. Denne bestillingen inne-

holder både *bibliografiske data* (tittel, ISBN, etc.) og *oppstillingsdata* (avdeling, hyllesignatur, etc.) til bruk for leverandørens system og Biblioteksystemet, samt *regnskapsdata* (pris, antall, ordrenr, leverandør, etc.) til bruk for innkjøpssystemet. VM oppdaterer relevante data i Biblioteksystemet og oversender denne komplette bestillingen til innkjøpssystemet som så foretar den faktiske bestillingen hos leverandør. All videre kommunikasjon som er relatert til bestillingsprosessen skjer mellom innkjøpssystemet og leverandørens system. Når boka er levert (eller ev. ikke kan leveres), ønsker vi primært at innkjøpssystemet sender beskjed om dette til Biblioteksystemet som oppdaterer status på angjeldende dokument eller sekundært at bibliotekaren utfører denne oppdateringen manuelt i Biblioteksystemet.

Dette er i grove trekk slik vi har tenkt oss å imøtekomme institusjonenes behov for å foreta innkjøp av litteratur i egne innkjøpssystemer, men det kan selvsagt være aktuelt å gjøre spesialtilpasninger som avviker noe fra denne beskrivelsen når det gjelder dataflyt mellom VM og det lokale innkjøpssystemet.

Styret har godkjent at det settes av ett årsverk for å få på plass en pilot av den virtuelle markedsplassen i løpet av 2010, slik at vi kan høste relevante erfaringer før en endelig implementasjon.

/ Autoritetsregisteret – rådata nå

Dette er tittelen på et prosjekt UBiT planlegger å starte opp. Det er sendt inn søknad til ABM-utvikling om finansiering, og BIBSYS er tatt med som samarbeidspartner i prosjektet.

Jan Erik Kofoed / BIBSYS

Målet med prosjektet er ”å bruke *Linked data* til å representere BIBSYS’ autoritetsregister”. Jeg skal prøve å forklare hva dette mystiske utsagnet innebærer.

Prosjektet hører inn under fagområdet semantisk web. Dette går ut på å berike www (World Wide Web, verdensveven, nettet) slik at det framstår ”mer intelligent”. I det ligger at www selv kopler sammen informasjon som er relatert til hverandre. For å få dette til brukes teknologier som kopler de ulike nettsidene sammen. *Linked data* er en metode som går ut på å synliggjøre, dele og kople sammen data på nettet. Dette vil bli prøvd ut med BIBSYS autoritetsregister som kilde.

I prosjektsøknaden til ABM-utvikling skriver UBiT blant annet:

”Å åpne autoritetsregisteret vil være nyttig fordi vi slipper dobbelregistrering, vi deler våre data og beriker dem ved at alle får mulighet til å bidra. Dette vil bedre både nasjonalt og internasjonalt samarbeid og bygge opp under tanken om åpenheten som bibliotek og universitet jobber for (blant annet med åpne arkiv og åpne standarder for dokumentdeling).

Kobling mellom autoritetsregister og andre data vil være nyttig innad i et bibliotek fordi det bygger ut og utfyller autoritetspostene på en måte som er gunstig for arbeid og bruk av data internt. I tillegg vil det skape merverdi for brukerne våre ved at vi gjør dataene tilgjengelige og øker deres funksjonalitet.

Vårt mål er å jobbe sammen for å skape et nettbasert sett av metadata som bygger dets egne relasjoner, både internt og eksternt. Et lignende arbeid er allerede gjort i Sverige av LIBRIS. Her er linked data brukt til å lage et datasett som gir merverdi med interne lenker i samsvar med FRBR-tankegang og eksterne lenker til datasett, som blant annet DBPedia.org, som gir brukervennlig data om folk, steder samt annen relevant informasjon.”

Fagfeltet linked data knytter seg sterkt til prinsippet om at data framkommet gjennom statlig finansiering skal være åpent og tilgjengelig for gjenbruk, - også i produkter og situasjoner som ikke var tiltenkt når dataene ble samlet inn.

BIBSYS er glad for å bli trukket med som samarbeidspartner for UBiT, og vi ser fram til et interessant og givende samarbeid.

/ Gratis nettressurser i BIBSYS bibliotekbase

BIBSYS bibliotekbase inneholder i dag ca 322 000 nettmonografier og ca 45 000 e-tidsskrifter. Av disse er det ca 32 000 gratis nettmonografier og 9200 gratis e-tidsskrifter.

Elsa Ytterland / BIBSYS

Lisensierte nettressurser tilføres bibliotekbasen via import av filer fra leverandørene og import av SFX-poster. Når det gjelder gratisressurser, så er det stort sett bibliotekene selv som står for registreringen. Det registreres gjennomsnittlig 150 nye gratis nettmonografier pr. uke. Antall nye gratis e-tidsskrifter varierer ganske mye fra uke til uke, men kan komme opp i 50 nye titler. Den store mengden gratisressurser er et betydelig tilskudd til BIBSYS bibliotekbase, og bibliotekene gjør en formidabel innsats med registrering.

Men gratisressursene som bare er delvis fritt tilgjengelige har hittil ikke vært søkbare i lokal base. Dette har det naturlig nok vært en del misnøye med ute i bibliotekene. Til denne kategorien hører f.eks. titler hvor det er forhandlet fram avtaler som gjør tidsskriftet gratis tilgjengelig for alle med norske IP-adresser eller der deler av beholdningen er gratis. BIBSYS har derfor i høst gjort en del endringer for gratis nettressurser i bibliotekbasen. Alle gratisressurser, både de som er fritt tilgjengelige for alle og de som bare er delvis fritt tilgjengelige, er nå søkbare i lokal base.

De som er fritt tilgjengelige for alle er markert med en "G" (stor g) i trefflista i Biblioteksystemet, mens de som er delvis fritt tilgjengelige er markert med "g" (liten g).

Endringene har medført at de lokale basene nå har blitt beriket med ca 9600 gratis nettressurser, fordelt på 7460 monografier og 2140 tidsskrifter.

Hvis man i brukerprofilen endrer fra N til J på spørsmålet om man ønsker gratisressurser tilgjengelige i lokal base, blir nå også tidligere registrerte gratisressurser søkbare.

Det rigide skillet mellom gratisdokumenter og lisensierte dokumenter er også fjernet. Kommandoene EREG og EKOPI er endret slik at det er mulig å registrere dokid på gratisressurser. Kommando EKORIG kan brukes for rettinger på samme måte som for lisensierte dokumenter.

For nærmere beskrivelse av endringene kan du se oppdatert Brukerhåndbok for Nett-dokumenter.

/ Bibliotek i ein kulturinstitusjon

Ivar Aasen-tunet i Ørsta er eit nasjonalt dokumentasjons- og opplevings-senter for nynorsk skriftkultur, og for Ivar Aasens liv og verk. Museet er eigd av stiftinga Nynorsk kultursentrum, som også driv Dei nynorske festspela. Ivar Aasen-tunet skal vere institusjonen for alle som ønskjer informasjon og dokumentasjon av nynorsk språk og skriftkultur. Grunnlaget for arbeidet vårt er samlingar frå Noreg og mange andre land, med tekstar på minst 15 språk.

Kirsti Langstøyl / bibliotekleiar i Ivar Aasen-tunet

Det gamle Ivar Aasen-museet var det eldste personmuseet i landet, og blei skipa av familien Aasen i 1898. Dette blei ein del av Ivar Aasen-tunet sin nye bygning, som opna i juni 2000. Bygningen er teikna av den verdskjende arkitekten Sverre Fehn (1924–2009), og er heidra med betongtavla og A. C. Houens fonds diplom.

Vi er ein nasjonal kulturinstitusjon med oppdrag frå Stortinget, og gjennomfører arrangement og utstillingar over heile landet. Til og med 2008 har vi vore til stades i over 100 kommunar i 17 fylke, og vandreutstillingar frå oss har vore viste over 100 stader, mellom anna i bibliotek.

Digital dokumentasjon og formidling har heile tida vore ein hjørnestein i verksemda gjennom nettstaden aasantunet.no. På nettstaden kan

publikum no velje mellom meir enn 8000 dokument. Dei siste åra har vi særleg bygt opp tilbodet med fagleg dokumentasjon av eldre publikasjonar, mellom anna fulltekstversjon av landsmålsavisa Fedraheimen, og ei rekkje opplevingstilbod for born med eigenutvikla og originallaga stoff på nettstaden tunkatten.no. I 2012 skal alle skrifter av Ivar Aasen finnast i digital og brukarvennleg form på aasantunet.no.

I bygningen frå 2000 finst det kafé, museums-butikk, amfisal med 110 sitjeplassar og ei utstilling om Ivar Aasen og nynorsk skriftkultur. Frå utstillinga kjem ein til biblioteket, som strekkjer seg over to plan. Arkitekt Sverre Fehn ønskte at ein skulle fordjupe seg i litteraturen ved å gå ned til biblioteket gjennom ei trapp. Han var også inspirert av klassiske, europeiske

Å klatre i stige er ein naturleg del av arbeidsdagen for bibliotekaren Kirsti Langstøyl i Ivar Aasen-tunet.

bokgalleri, og teikna difor ein mezzanin (halvetasje) med ein 12 meter lang og 5 meter høg bokvegg. Denne bind underetasjen med kontor for administrasjonen saman med museumsavdelinga i etasjen over.

Ved utgangen av 2008 inneheldt samlingane i Ivar Aasen-tunet om lag 56 700 kulturhistoriske gjenstandar i form av trykte skrifter, arkivmateriale, elektroniske dokument og tradisjonelle gjenstandar. Av dette er 50 000 band trykte skrifter, mellom anna Ivar Aasen si bok- og tidsskriftsamling på 2400 band som er ein del av museumssamlingane. Reidar Djupedal-samlinga med sine 34 600 band med bøker, særprent, småtrykk og periodika danner stamma for biblioteket.

Det var naturleg for oss å velje BIBSYS som biblioteksystem med ei så stor samling som utgangspunkt for å byggje opp eit bibliotek. Vi tok i bruk BIBSYS i 2001, og var eitt av dei første små biblioteka utanfor universitets- og høgskulesektoren som blei medlem. Å vere ein del av BIBSYS-systemet har vore ein stor fordel i samband med registreringa av eldre bøker, aviser og tidsskrift, eit arbeid som enno vil ta nokre år. Biblioteket er ope for alle på kvardagar i museet si opningstid. Delar av samlingane våre er ikkje til utlån, men vi er med i fjernlånssamarbeidet mellom biblioteka i Noreg med den delen av samlingane som er tilgjengeleg for kopiering og utlån.

/ BIBSYS' sykkelaksjon 2009

Siri Coldevin Vikan / BIBSYS

BIBSYS laget i sommer sin egen sykkelaksjon for månedene mai, juni, august og september. Alle ansatte ble oppfordret til å delta, og det ble laget et enkelt skjema for registrering av km tur-retur jobb. Det var mulig å sykle, gå eller jogge.

Det ble trukket en premie hver måned blant de som oppfylte kravene: minimum 5 dager og 20 km i løpet av måneden. Den som hadde syklet lengst i løpet av måneden, fikk et diplom. Totalt antall km som ble syklet i løpet av de 4 månedene var 10024,3 fordelt på 1241 dager.

Vi er godt fornøyd med deltagelsen i årets aksjon, og vi planlegger å gjennomføre en tilsvarende også i 2010. Oppfordringen går herved til våre lesere om å gjøre det samme.

/ Dialogmøter

Maria Sindre Bjelke / BIBSYS

Dialogmøtene fortsetter også i 2010, og foreløpig møteplan ser slik ut:

Bodø, januar 2010 • Karasjok, februar 2010 • Kautokeino, februar 2010 • Alta, april 2010
Oslo, april 2010 • Oslo, mai 2010 • Oslo, juni 2010

/ BIBSYS julekalender

Asbjørn Risan / webredaktør

Adventstiden er ofte en travel tid og det er behov for noen små pusterom underveis. BIBSYS gjentar derfor suksessen fra i fjor og teller også i år ned til jul med en julekalender på våre nettsider.

I kalenderen er det en blanding av julestemning, moro, konkurranser og lite grann faglig innimellom. Det hender også at det dukker opp en og annen BIBSYS'er i nye og uvanlige omgivelser og situasjoner.

Julekalenderen finner dere på denne nettadressen: <http://www.bibsys.no/julekalender>

Vi håper at dere vil være med å telle ned til jul sammen med oss i BIBSYS :-)

Marit Brodshaug/BIBSYS

/ Personalnytt

Nyansatt:

Eva Ankjell Helgesen er ansatt som controller fra 12-10-2009

Berte Figenschou Amundsen er ansatt som leder for produkteierne fra 09-12-2009

Sluttet:

Anita Øynes sluttet den 30-09-2009

Maivor Hallén sluttet den 30-06-2009

Erlend W. AAKre avsluttet sitt engasjement den 31-08-2009

Returadresse: BIBSYS, 7491 Trondheim

//VI GJØR
KUNNSKAP
TILGJENGELIG//

BIBSYS

POSTADRESSE / 7491 Trondheim
TELEFON BRUKERSTØTTE / 958 24 000
TELEFON ADMINISTRASJON / 902 54 000
E-POST / firmapost@bibsys.no

BIBSYS-nytt er et nyhetsblad for brukere
av BIBSYS' produkter og tjenester.

TRYKT OPPLAG / ca. 1500
UTGIVER / BIBSYS, Roy Gundersen (direktør)
ANSVARLIG REDAKTØR / Maria Sindre Bjelke
REDAKTØR / Margit Wagnild
LAYOUT / HK